

Pozdrav Njegove svetosti srpskog patrijarha Irineja nadbiskupu Barišiću u splitskoj katedrali (20. 08. 2015)

(Transkript)

Preuzvišeni brate u Isusu Hristu Gospodu našem!

Sa velikom pažnjom sam saslušao Vaš govor. Ja tome ne bih mogao ništa da dometnem niti išta da oduzmem, samo da ga pozdravim iz svega srca sa željom da ne bude samo govor naš, neka bude govor naroda našega, naših sveštenika, naših pastira da taj govor i njegovu sadržinu prenesu svojoj pastvi.

Rekao sam to na jednom mestu ova dva dana: od odnosa našega naroda najviše zavisi odnos predstavnika da tako kažemo jedne i druge Crkve. Ono što misli i rasuđuje episkop Rima, a to je papa, i episkop Konstantinopolisa, drugi episkopi autokefalnih naših Crkava koji su u suštini jedna Crkva, to misli i tako razmišljaju biskupi i sveštenici. A kako razmišljaju biskupi i sveštenici, tako prihvata, razmišlja i postupa napast.

I možda sve ono što se desilo u našoj tragičnoj prošlosti, a ta prošlost je zaista tragična jer to je tragika dva najbliža naroda, naroda koji govore gotovo istim jezikom, naroda koji su, kao što rekoh, živeli hiljadu godina zajedno kao jedna jedinstvena Crkva. To je tragedija ne samo naša, nego čitavog hršćanstva našega vremena.

Kakav primer pružamo raznim religijama sveta kada saznaju za ono što se desilo na našim prostorima? A strašno se desilo da su uzeli učešća mnogi predstavnici Crkava i to u vremenu kada hršćanstvo postoji dve hiljade godina, kada se gradi jedna istorija, jedna kultura koja je temelj celokupne istorije i kulture ovih velikih prostora.

I kakvu poruku mi kao hrišćani možemo da pružimo drugima koji ipak iako možda imaju svoje posebne religije, ali na hrišćanstvo gledaju kao nešto što je u najvećem dometu?

I umesto poruke da im pružimo, da otvorimo vrata onoj istini koju nam je Gospod doneo i koju su nam zajednički svetitelji učvršćivali u svome narodu, pre svega u sebi, stvorili jednu kulturu koja je temelj svetske kulture u najpozitivnijem smislu.

Kada sve to imamo u vidu, kada bacimo pogled na ono što je jučer bilo, onda zaista živimo u jednom apokaliptičkom vremenu. To je vreme apokalipse koje retko dolazi. A kada dođe Hrist Gospodin, e, da li će i vere naći? Nažalost, stvarnost koju nam danas pruža vreme vodi nas tom vremenu.

Šta nama danas predstoji? Nažalost stvorila se velika razlika na nebitnim pitanjima koja se tiču učenja Istočne i Zapadne Crkve. Kao što sasvim opravdano rekoste, mi smo toliko sjedinjeni, toliko nam je ono najbitnije zajedničko, a ono što nas razdvaja je nažalost postalo mnogo važnije od onoga što nas sjedinjuje. Učinilo je ne samo da smo prestali biti jedno, nego nažalost (postali) i neprijatelji. To je jedna strašna rana na Crkvi Hristovoj.

Ono što nama predstoji u današnjem vremenu jeste da moramo biti svesni stanja Evrope. Ja sam bio mnogo iznenađen kad sam pre nekog vremena boraveći u Nemačkoj pročitao da će 2030. dve hiljade

hramova u Nemačkoj biti ponuđeno na prodaju. Čujem da se u Beču skoro polovina ljudi odrekla svoje Crkve.

Kuda to mi idemo? A da ne govorim o jednom ogromnom narodu čija se religija tako brzo širi. Sve nas to opominje da moramo da se pozabavimo sobom. Krajnje je vreme da vrhovi Crkava sednu, da analiziraju vreme i prilike u vremenu i da se vrate vremenu kad je ovaj sveti hram postao hram, da se vrate vremenu našega zajedničkog života, vremenu kad su nam svetitelji isti koje poštujemo i slavimo, i mi na Istoku i Vi na Zapadu.

To je jedino spasonosno. Mi se molimo svakodnevno u našim jefenijama, u običnim služanjima na liturgiji, u Vašim misama, za jedinstvo hrišćana.

Kako ćemo drugim narodima govoriti o hrišćanstvu kada smo mi podeljeni, imamo takav odnos kako smo ga nažalost doživeli.

Krajnje je vreme da o svemu tome razmislimo i da unesemo jedan novi element, momenat u naš svakidašnji život, da nam hrišćanstvo ne bude filozofija, nego život. Ono to ustvari i jest po Hristu i Jevanđelju.

Ima mnogo mudrih ljudi koji mogu govoriti o dogmama kako su govorili sv. Oci koji su postavili temelje dogmi. Ali njihov život nema ništa hrišćanskoga. Najčešće žive neznabožačkim životom, tj. teorija je jedno, filozofija je jedno, a život je potpuno drugo. Taj momenat moramo da sagledamo i ako iskreno mislimo na ono što je Gospod poverio svojoj Crkvi, moramo menjati mnoge stvari našega vremena i našega života.

Prošao sam ova dva dana krajeve u kojima su živeli pravoslavni Grci najranije i u kojima je živio srpski narod i to ne od jučer. Imamo tri velika manastira u Dalmatinskoj eparhiji, Krka, Krupa i Dragović koji su podignuti u 14. veku. Nisu oni podignuti kao ukras nekoga mesta. Tamo je živio narod koji je pripadao toj Crkvi.

Nažalost, danas su oni u teškom položaju. Ima mesta u kojima naš pravoslavni svet ne sme da prođe od raznih dobacivanja, od raznih imena i naziva, što je sve loše. Dva suseda, pogotovo hrišćanska, ako ne žive onako kako Gospod želi, onda šta smo? Onda nosimo obrazinu i obraz nečega što sa našim bićem i bitom nema nikakve zajedničke veze. Tu je velika odgovornost na nama i moramo nešto učiniti.

Ja sam veoma blagodaran sadašnjem Sv. Ocu koji je sagledao naše stanje, ponudio jedan divan predlog da sednu predstavnici jednog i drugog naroda, jedne i druge Crkve, da analiziraju i sadašnjost i prošlost, i da vide šta je to, koji su to razlozi da dva najbliža naroda koji su dojučer bili kao braća i dobri susedi, danas gledaju popreko jedan drugoga. Da nam je to doneo 20., 21. Vek, da ne poznajemo jedan drugoga i da u njemu gledamo mesto blišnjega, brata svoga, a kad gledamo brata svoga u našem blišnjemu, gledamo lice Božje u njemu i ono šta je božansko i neprolazno u svakom čoveku.

Šta je dovelo do toga da se to vidi, da se to veliko zlo iskoreni pre svega iz nas samih? Tu je početak zla, ono što je u nama samo se manifestuje u svetu i u životu. To nije rešeno bez nužnog (!) spoja.

Možda su to neki manji utecaji koji ne žele da vide Hrvatsku i Srbiju kao dva važna faktora na Balkanu, de facto i jesu.

I zamisli da vratimo nekadašnje vreme kada smo se zajedno borili protiv onog teškog iga, želje da budemo svoj u svome kako bi to danas doprinelo i u duhovnom, i kulturnom i ekonomskom polju da smo zajedno, da gledamo svoje zajedničke interese i da gledamo prijatelje svoje u svojim bližnjima a ne neprijatelje.

Ja se molim Gospodu, a verujem da i vi to činite, da se ono vreme koje smo proživeli nikada više ne desi i ne ponovi koje je doživljeno ovde.

Nije mesto i prilika da kažem ono što je poznato da su mnogi sveštenici, nažalost, činili takve zločine nad svojim bližnjima. I ti su sveštenici služili liturgiju ili misu. Ne znam sa kakvim su osećanjem mogli to da čine.

Dat će Bog da je to zlo doseglo vrhunac svoj u našoj prošlosti, da će ga ljudi sagledati i da se tako što neće nikada više desiti.

To Gospod želi od svih nas. Daj, Bože, da se vrati ono vreme kada smo bili i jedno i najbliži jedni drugima. Kakav je to život kad čovjek živi u nekoj mržnji, nosi neko zlo u sebi. Ono najviše smeta njemu, njega ubija najpre, a zatim se katastrofalno prenosi na one na koje se odnosi.

Mi se molimo Gospodu. I ako se budemo zajednički zaista molili, daće Gospod mir toliko potreban i neophodan našem čoveku i našem vremenu.

Ja koristim ovu priliku da kažem jednu potrebu našega naroda i naše Crkve, Vama čija reč se uvažava na ovim prostorima u Vašoj Eparhiji. A to je hram sv. Save koji je započet u Splitu, što ga je započeo moj imenjak i moj zemljak Irinej Đorđević, da dočekamo to vreme da ga drugi njegov zemljak i osveti. Hram ne može nikome doneti zlo.

Mi u Beogradu imamo nekoliko katedralnih hramova katoličkih. I smatramo to kao deo duhovnoga bogatstva našega grada. I imamo odlične odnose i sam biskupom i sa nuncijem i sa sveštenstvom. Ja sam bio u Nišu dosta vremena. Tamo postoji divna crkva koja je obnovljena i proširena. Narod niški na tu crkvu gleda kao na dom Božji, sveti hram.

Mene raduje što u Konstantinovom Nišu, koji je doneo slobodu hrišćanstvu celog sveta, nijedan Hrvat nije stradao kao Hrvat niti jedan katolik kao katolik.

Ali moram da kažem da je tamo pre rata bio jedan ugledan katolički sveštenik koji je bio poštovan i uvažavan u Nišu. I kad je počeo rat, napustio je i nije se ni hršćanski, a još manje sveštenečki ponašao u svome mestu. Kažu, Viktor Novak koji je pisao tu tragičnu istoriju, da je dao zapovest prvo da se ubije suprug njegove sestre jer je bio Srbin. To srpski narod nije zaslužio niti je to očekivao od njega. Nažalost, takvo je vreme rodilo takve ljude. Dat će Bog da to ne bude ubuduće.

Očekujem od Vas, preosveštenstvo, da kažete svoju reč za taj problem koji ovde odavno postoji, da se nastavi gradnja hrama. Jer ova kapela koju sada imamo jest molitveno mesto. Ali započet je hram svetitelju koji je imao odlične odnose sa Zapadom i sa Istokom, koji je kao svet čovek uvažavan od predstavnika zapadne Crkve u tom vremenu kao i od muslimana kada je posećivao sveta mesta. To je

osobina svetoga čoveka koji širi mir i ljubav, koji podiže ono što je božansko u ljudskom životu, u ljudskoj svesti i srcu.

Ako nam tu pomognete, učinit ćete veliko delo, pomoći ćete time da se mnogi problemi prevaziđu koji su nažalost danas prilično prisutni.

Ja Vas pozdravljam i zahvaljujem pre svega Gospodu što mi se dala prilika da posetim najstariji hram, da se poklonim svetitelju, mučeniku koji nam je zajednički svetitelj, koji je živio u vremenu kada je Crkva zaista bila jedna. I neka se svi sveti mole da ponovno budemo ono što jesmo, ono zašto se Gospod u svojoj molitvi molio: da svi jedno budu kao što je on u Ocu i Otac u njemu.